

Tyrocinium Artis Oratoriæ Sacræ Et Profanæ

Moine, Joseph

Solodori, 1714

3. De usu hujus doctrinæ in orationibus generis Deliberativi & Exornativi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68834)

CAPUT III.

De usu præcedentis doctrinæ in orationibus generis Deliberativi & Exornativi.

Præcedens
doctrina uti-
lis

I. AD quid servit doctrina de Majore & Minore bono modò explicata? Resp. Est ea unus ex primariis fontibus Amplificationis, præsertim in generibus Deliberativo & Exornativo. Certè Aristoteles ipse, dum agit de Amplificatione, remittit lectorem ad ea recolenda, quæ de Majore & Minore bono in I. Libro dixit.

in genere De
liberativo,

II. Quomodo igitur adhibetur in Deliberativo? Resp. Cùm hujus generis partes sint Suasio & Dissuasio; non suadeamus autem, nisi bonum, nec dissuadeamus, nisi malum, oportet imprimis cognoscere, quid sit bonum, & quàm multiplex. Princeps & magis consueta ipsius divisio est in bonum Utile, Honestum, Jucundum, Facile, & Necessarium. Qua ratione hæc bona cognosci possint, prolixè explicat Aristot. L. I. Rhet. c. 6. cujus regulas, ut rursus diffusè hîc recenseam, non admittit parvitas istius libelli, quam mihi proposui. Quoniam verò, ut idem ait initio cap. 7. inter duas res, quarum utramque cognoscimus esse bonam,

de-

deliberamus, utra illarum sit præ alterâ eligenda, atque adeò suadenda; vel utra magis fugienda tanquam majus malum, & ideo dissuadenda, necesse est scire, quodnam inter duo bona vel mala sit majus. Actametsi de malo in priore capite ex instituto non egerim, facilè tamen ex iisdem regulis majus & minus malum potest coniici, cum contrariorum eadem sit ratio & disciplina. At sunt orationes, & fortè plures, in quibus non deliberatur inter duo bona & mala, utrum sit eligendum vel repudiandum, sed proposito simplici bono, vel simplici malo, quæritur, an sit faciendum, vel omittendum? Quid in tali occasione juvat cognitio Majoris vel Minoris boni? Dico nihilominus, adjumento esse posse plures ex iis regulis. Vel enim ostendetur, id, quod suadetur, non tantum esse quocunque modo bonum, sed etiam habere rationem Majoris boni, sive boni eminentis, id est, quod supra vulgarem bonitatem habeat insuper excessum. Vel citra comparisonem pleræque ex datis regulis servient ad demonstrandum, rem, quæ suadetur, continere singularem aliquam boni excellentiam, ut patebit easdem attentius consideranti.

III. Quomodo eadem res idonea est amplificationi in genere Exornativo? Resp. ^{vo.}

Laudatur etiam solum bonum, idque duobus

bus modis, vel *Absolutè*, prout aliqua res bona est in seipfa; & tunc dilatatur factum aliquod, aut virtus, aut res alia ab Adjunctis, vel ex aliis capitibus, L. I. præsertim c. 5. recensitis. Vel laudatur persona, factum, virtus, aut alia res *per Comparationem* sive respectum aut relationem, quam habet ad res alias; & tunc sequentia observentur. In ejusmodi laude comparatio instituitur non cum minore (quæ enim laus superâsse bonitate, v. g. peccatorem, ignavum, &c?) neque cum pari parvo, sed cum magno, quem æquâsse omnium judicio laus non sit exigua. Neque obstant huic modo illa, quæ L. I. c. 5. n. 7. insinuavi, si decora illius, cum quo instituitur comparatio, breviter memorentur, ejus verò, qui laudatur, dilatentur. Ista verò comparatio optimè fit, si assumatur bonum aliquod, communi hominum æstimatione eximium, sive prout illud in alio enituit, sive prout in aliqua idea proponitur, juxta ibidem dicta, & ostendatur, etiam illud bonum in eo, qui laudatur, fuisse, & insuper excessum. Sive, habuisse illum bonum simpliciter tale, quale in illo altero admiramur, & præterea aliud majus bonum. Ex quo non ægrè apparet, quàm elegantes amplificationes sint prodituræ, quàmque copiosæ, & quàm utiliter cognoscantur, quæ de Majorè & Minore bono suprâ proposita sunt. Moneo tamen, istum modum
in

in laudibus non debere perpetuum esse, cum alioquin, sicut in cæteris rebus, identidem antiqua methodus allata fastidium pareret. Verum plura, quæ de genere Exornativo explananda supersunt, quæque in hunc librum differenda videbantur, mox subjungo.

CAPUT IV.

*De genere Panegyrico, & variis
ejusdem speciebus.*

I. Estne discrimen inter Genus Exornativum, Demonstrativum, Laudativum, Panegyricum, Epidicticum? Resp. Nominis, non rei. Quamvis orationes hujus generis etiam vituperium contineant, tamen à meliore sui parte, ut ait Cic. in Partit. n. 69. & ab eo, quod magis ordinariè fit, *Exornativa* vocantur. Eædem dicuntur *Panegyrica* à græco vocabulo, quod conventum populi significat; cum olim in tali habitæ sint orationes in laudem deorum & heroum. Ab alia rursus græca voce appellantur *Epidictica*, quod idem sonat ac *Demonstrativa*, quia dum aliquid laudatur, vel vituperatur, quid honestum, quid turpe sit, demonstratur. Quare genus Panegyricum latè sumitur pro omni oratione in laudem alicujus instituta.